

Amersfoort, 26 januari 2026

Aan: Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

Betreft: Internetconsultatie Wijziging Besluit Capaciteitsverdeling

Geachte heer/mevrouw,

U heeft op 15 december 2025 uw voorstel tot wijziging van het Besluit Capaciteitsverdeling hoofdspoorweginfrastructuur in verband met het faciliteren van militaire transporten ter consultatie voorgelegd. Reizigersvereniging Rover reageert middels deze brief op dit voorgenomen besluit.

Hoofdpijnen van onze reactie

Met de voorgestelde wijziging wordt een nieuw artikel 5a toegevoegd die het voor de beheerder mogelijk maakt capaciteitsaanvragen en toegewezen capaciteit af te wijzen, onderscheidenlijk in te trekken, voor zover dit noodzakelijk is om een urgent militair transport mogelijk te maken.

Wij begrijpen de noodzaak van deze bepaling, maar zijn wel van mening dat de voorwaarden waaronder het afwijzen of intrekken van capaciteit kan plaatsvinden scherper moeten worden afgebakend teneinde onnodige impact voor reizigers te voorkomen. Ook vinden wij de prioritering van maatregelen die worden overwogen voordat het urgentieinstrument wordt ingezet een plek moeten krijgen in het besluit.

Wij zijn van mening dat het uitwerken van dienstregelingsscenario's kan helpen om goed voorbereid te zijn op toepassing van het nieuwe artikel. Ook moet worden gekeken naar maatregelen die de frequentie van inzet van het instrument (in de toekomst) kunnen beperken. Wij denken dan aan infrastructurele maatregelen, maar ook aan maatregelen aan militaire zijde. Deze maatregelen zouden moeten worden verkend. In dit verband vinden wij een periodieke evaluatie van de toepassing van artikel 5a op zijn plaats omdat dit de impact voor reizigers kan beperken. Tenslotte vragen wij reizigers bij toepassing van artikel 5a altijd recht te geven op geld-terug-bij-vertraging.

Voorwaarden voor urgentie en prioritering

Er worden drie voorwaarden geïntroduceerd op basis waarvan een militair transport als "urgent" kan worden bestempeld. Wij herkennen deze voorwaarden, maar zijn van mening dat deze beter afgebakend kunnen worden zodat duidelijker is waar de voorwaarden zich onderscheiden van elkaar.

Ook constateren wij dat deze voorwaarden niet altijd hoeven te leiden tot de noodzaak om capaciteit toe te delen buiten de reeds beschikbare witte ruimte in de dienstregeling (ad hoc capaciteit). Voorkeur heeft het voorrang te geven aan het benutten van deze beschikbare ruimte. U omschrijft ook een dergelijke prioritering maar, legt geen verband met de voorwaarden voor urgentie. Dat de beschikbare capaciteit onvoldoende is zou juist een randvoorwaarde moeten zijn.

*Rover.
Van reizigers,
voor reizigers.*

Reactie: Wij vragen u de voorwaarden goed af te bakenen en te verduidelijken dat de randvoorwaarde is dat de genoemde voorwaarden alleen kunnen leiden tot een urgentieverklaring als de gevraagde capaciteit voor urgent militair transport niet anderszins kan worden ingevuld in de capaciteitsverdeling.

Wij zijn van mening dat zowel de aanvrager van het urgente militaire transport als de beheerder de verantwoordelijkheid hebben de impact voor overig treinverkeer zo beperkt mogelijk te maken. De aanvrager zou indien mogelijk bij de aanvraag een bandbreedte kunnen aangeven voor de gevraagde capaciteit zodat er voor de beheerder meer mogelijkheden zijn om de capaciteit met zo min mogelijk impact toe te wijzen. Als vervolgens capaciteit voor andere rechthebbenden moet worden ingetrokken ten gunste van urgente militaire transporten is het daarnaast denkbaar dat betreffende treinen waarvan de capaciteit wordt ingetrokken wel kunnen rijden maar alleen in een ander, ad hoc, pad. Wij missen deze optie in de geschetste prioritering.

Reactie: Wij vragen in het proces op te nemen dat bij de aanvraag voor een urgent militair transport, indien daar binnen de urgentie ruimte voor is, ook een bandbreedte moet worden opgegeven van de gevraagde urgente capaciteit om de beheerder maximale ruimte te geven. Wij vragen u tevens te verduidelijken dat de beheerder indien voor urgent militair transport reeds verdeelde capaciteit ingetrokken moet worden altijd de impact zo veel mogelijk moet beperken bijvoorbeeld door te kijken of het militair transport is in te passen door capaciteit van andere gerechtigden te verschuiven in plaats van volledig in te trekken.

Dienstregelingsscenario's

Het is te verwachten dat het nieuwe artikel 5a op de hoofdcorridors richting de grens vaker zal worden ingezet dan op andere corridors. Het is daarom goed om voor deze corridors scenario's voor te bereiden. Dit voorkomt dat onder hoge tijdsdruk op grond van artikel 5a maatregelen worden genomen die een grotere impact hebben op de reeds verdeelde capaciteit dan nodig is. Wij zien hier een parallel met de scenario's die er zijn voor een landelijk uitgedunde dienstregeling (LUD), bijsturingsscenario's die er zijn voor grote verstoringen en de wachttijdregelingen die er zijn voor verschillende stations. Het voorbereiden van scenario's biedt ook de mogelijkheid om vooraf met belanghebbenden zoals vervoerders en reizigersorganisaties over deze scenario's van gedachten te wisselen. Het is daarbij van belang deze scenario's periodiek te actualiseren op basis van ontwikkelingen van de dienstregeling en de infracapaciteit.

Reactie: Wij vragen u scenario's uit te werken voor militaire transporten over de hoofdcorridors richting de grens om samen met belanghebbenden inzicht te krijgen welke maatregelen in urgente situaties nodig kunnen zijn en hoe de impact kan worden beperkt en deze scenario's periodiek te actualiseren.

Compensatie vervoerders

U heeft geen compensatieregeling opgenomen voor vervoerders omdat u verwacht dat militaire transporten door Europa worden uitgezonderd van tegemoetkomingen voor het intrekken van reeds verdeelde capaciteit. Wij vinden een dergelijke compensatie wel op zijn plaats als Europa deze uitzondering niet opneemt in de Europese regelgeving. Indien artikel 5a in de toekomst regelmatig wordt ingezet zal dit anders immers gevolgen hebben voor de businesscase van vervoerders en daarmee uiteindelijk ook voor reizigers bovenop de impact die de uitval van treinen al in directe zin heeft voor reizigers die op dat moment willen reizen. Bovendien zien wij

in een dergelijke compensatieregeling een goede prikkel voor defensie om niet onnodig op basis van urgentie capaciteit aan te vragen.

Reactie: Wij vragen u wel een compensatieregeling op te nemen voor vervoerders zolang Europa deze ruimte biedt.

Evaluatie

Gezien de aankomende nieuwe wijzigingen van het besluit geeft u aan dat de nu voorgestelde wijziging niet apart gemonitord en geëvalueerd wordt. Dit begrijpen wij. Gezien de ingrijpendheid van het intrekken van capaciteit op grond van het nieuwe artikel 5a vinden wij een periodieke evaluatie van de toepassing van de regelgeving wel op zijn plaats. Dit kan inzichten geven in bijvoorbeeld benodigde extra infracapaciteit en/of aanpassing van dienstregelingsscenario's voor het toepassen van het nieuwe artikel 5a.

Reactie: Evalueer periodiek de inzet van artikel 5a met als doel het minimaliseren van de impact voor reizigers in de toekomst van de toepassing van dit artikel.

Afronding

Wij danken u voor de mogelijkheid om deze inbreng te leveren. Wij blijven graag met u in gesprek over de volgende wijzigingen van het Besluit capaciteitsverdeling.

Met vriendelijke groet,

Freek Bos
Directeur